 Czas czytania: 8 min.

Ekstremistyczne ideologie, czyli idee podniesione do rangi prawd absolutnych, zawsze przynoszą cierpienie i śmierć, gdy za wszelką cenę chcą narzucić się tym, którzy ich nie akceptują. Czasem wystarczy przynależność do narodu lub grupy społecznej, by ponieść tego konsekwencje. Tak jest w przypadku polskich męczenników salezjańskich przedstawionych w tym artykule.

Do grona ofiar nazizmu należy także dziewięciu polskich księży salezjanów, Sługa Boży ks. Jan Świerc i VIII Towarzyszy: ks. Ignacy Antonowicz, ks. Karol Golda, ks. Włodzimierz Szembek, ks. Franciszek Harazim, ks. Ludwik Mroczek, ks. Ignacy Dobiasz, ks. Kazimierz Wojciechowski i ks. Franciszek Miśka, którzy zginęli *in odium fidei* w hitlerowskich obozach zagłady w latach 1941-1942. Jako kapłani, wszyscy Słudzy Boży byli zaangażowani w Polsce w różnego rodzaju działalność duszpasterską, państwową i dydaktyczną. Byli całkowicie niezaangażowani w napięcia polityczne, które wstrząsały Polską podczas okupacji wojennej. Mimo to zostali aresztowani i zamęczeni *in odium fidei* za sam fakt bycia katolickimi kapłanami.
Siła i pogodna wytrwałość, z jaką Słudzy Boży wypełniali swoją kapłańską posługę nawet podczas uwięzienia, stanowiły prawdziwy akt sprzeciwu wobec nazistów: choć wyczerpani upokorzeniami i torturami, wbrew wszelkim zakazom, Słudzy Boży do końca strzegli powierzonych im dusz i okazali się gotowi, pomimo ludzkiej słabości, przyjąć śmierć z Bogiem i dla Boga.
Obóz koncentracyjny Auschwitz, znany wszystkim jako obóz zagłady, a także Dachau dla ks. Miśki, stały się miejscem kapłańskiego zaangażowania tych salezjanów: na negację ludzkiej godności i życia ks. Jan Świerc i ośmiu towarzyszy odpowiedzieli, ofiarowując, poprzez sakramenty, moc łaski i nadzieję wieczności. Przez Eucharystię i spowiedź umacniali i przygotowywali wielu współwięźniów do spokojnej śmierci. Nierzadko posługa ta była pełniona w ukryciu, korzystając z ciemności nocy, pod stałą i natychmiastową groźbą surowej kary, a częściej śmierci. Słudzy Boży, jako prawdziwi uczniowie Jezusa, nigdy nie wypowiadali słów pogardy czy nienawiści wobec swoich prześladowców. Aresztowani, bici, upokarzani w swojej ludzkiej i kapłańskiej godności, ofiarowali swoje cierpienia Bogu i pozostali wierni do końca, pewni, że ten, kto powierza wszystko woli Bożej, nie zawiedzie się. Ich wewnętrzny spokój i postawa, okazywane nawet w godzinie śmierci, były tak niezwykłe, że wprawiały oprawców w zdumienie, a w niektórych przypadkach w oburzenie.

Przedstawiamy ich biogramy.

Ksiądz Ignacy Antonowicz

Ignacy Antonowicz urodził się w 1890 r. w Więsławicach, w powiecie włocławskim, w północno-środkowej Polsce. W 1901 roku wstąpił do gimnazjum salezjańskiego w Oświęcimiu, gdzie pozostał do 1905 roku. W latach 1905-1906 odbył nowicjat w Daszawie. Profesję wieczystą złożył w sierpniu 1909 r. we Włoszech, w Lanzo Torinese. Święcenia kapłańskie przyjął 22 kwietnia 1916 r. w Rzymie. W latach 1916-1917 wykładał dogmatykę w Studentacie Teologicznym w Foglizzo (Turyn). W 1919 r., podczas wojny polsko-bolszewickiej, był kapelanem wojskowym w armii polskiej. W latach 1919-1920 przebywał w Krakowie jako profesor w Studentacie Teologicznym. 1 lipca 1934 roku został mianowany radcą Polskiej Inspektorii św. Jacka w Krakowie do końca 1936 roku. W 1936 r. objął funkcję dyrektora Salezjańskiego Studentatu Teologicznego Niepokalanego Poczęcia w Krakowie, którą pełnił aż do aresztowania 23 maja 1941 roku. Przez miesiąc przebywał w więzieniu Montelupich w Krakowie, a następnie został przewieziony do obozu koncentracyjnego w Oświęcimiu. Zginął 21 lipca 1941 roku. Miał 51 lat, 34 lata profesji zakonnej i 25 lat kapłaństwa.

Ks. Karol Golda

Karol Golda urodził się 23 grudnia 1914 r. w Tychach na Górnym Śląsku. Po ukończeniu czwartej klasy przeniósł się do gimnazjum im. Bolesława Chrobrego w Pszczynie. Do szóstej klasy uczęszczał do gimnazjum salezjańskiego w Oświęcimiu. W czerwcu 1931 r. wyjechał do domu w Czerwińsku, gdzie rozpoczął nowicjat. 15 stycznia 1937 r. złożył wieczystą profesję zakonną w Rzymie. 18 grudnia 1938 r. przyjął święcenia kapłańskie w Rzymie, gdzie pozostał przez kolejne sześć miesięcy, aby uzyskać licencjat z teologii. W lipcu 1939 r. powrócił do Polski. Wybuchła II wojna światowa i ks. Karol w październiku 1939 r. udał się na Śląsk, a następnie do Oświęcimia, gdzie pozostał, gdyż władze okupacyjne nie zezwoliły mu na wyjazd do Włoch. Ks. Karolowi Goldzie powierzono nauczanie teologii w Zakładzie Salezjańskim w Oświęcimiu i mianowano go radcą szkolnym. Został aresztowany przez gestapowców 31 grudnia 1941 r. i zamordowany 14 maja 1942 r., po zaledwie trzech i pół roku kapłaństwa.

Ks. Włodzimierz Szembek

Sługa Boży ks. Włodzimierz Szembek, syn hrabiego Zygmunta i Klementyny z Dzieduszyckich, urodził się 22 kwietnia 1883 r. w Porębie Żegoty koło Krakowa. W 1907 r. ukończył studia rolnicze na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie. Przez

około dwadzieścia lat zajmował się zarządzaniem majątkiem matki i apostolstwem świeckich. Po ukończeniu 40. roku życia dojrzało w Słudze Bożym powołanie zakonne. 4 lutego 1928 r. wstąpił do aspirantatu w Oświęcimiu. Pod koniec 1928 r. rozpoczął nowicjat w Czerwińsku. Profesję zakonną złożył 10 sierpnia 1929 roku. Święcenia kapłańskie przyjął 3 czerwca 1934 r. w Krakowie. 9 lipca 1942 r. został aresztowany przez gestapo i przewieziony do Nowego Targu. 19 sierpnia 1942 r. został przewieziony do obozu koncentracyjnego Auschwitz, gdzie zmarł 7 września 1942 r., wycieńczony cierpieniem i maltretowaniem. Miał 59 lat, 13 ślubów zakonnych i 9 kapłańskich.

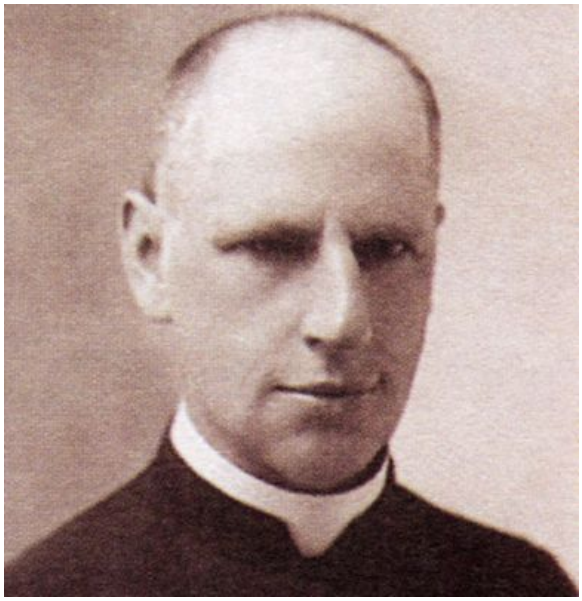

Ks. Franciszek Harazim

Franciszek Ludwik Harazim urodził się 22 sierpnia 1885 r. w Osinach w powiecie rybnickim na Śląsku. Do szkoły powszechnej uczęszczał najpierw w Baranowiczach, a następnie w Osinach. W 1901 r. wstąpił do Zakładu Salezjańskiego w Oświęcimiu, gdzie uczęszczał do gimnazjum. Nowicjat ukończył w Daszawie w latach 1905/1906. 24 marca 1910 r. złożył śluby wieczyste. Święcenia kapłańskie przyjął 29 maja 1915 r. w Ivrei. W latach 1915-1916 uczył w gimnazjum w Oświęcimiu, którego dyrektorem był w latach 1916-1918. W latach 1918-1920 wykładał filozofię w Wyższym Seminarium Duchownym Salezjanów w Krakowie (Łosiówka). W latach 1922-1927 Sługa Boży pełnił funkcję dyrektora gimnazjum salezjańskiego w Aleksandrowie Kujawskim. W 1927 r. powrócił do Wyższego Seminarium Duchownego w Krakowie jako radca, nauczyciel i wychowawca kleryków. W lipcu

1938 r. ks. Franciszek został mianowany profesorem domu w Krakowie-Łosiówce. 23 maja 1941 r. został aresztowany przez gestapo w Krakowie. Przewieziono go najpierw na ulicę Konfederacką, a następnie, wraz z innymi współbraćmi, do więzienia Montelupich. Miesiąc później, 26 czerwca 1941 r., został przewieziony do obozu koncentracyjnego Auschwitz. Zginął 27 czerwca 1941 r. na słynnym Ghiaione. Nie ukończył jeszcze 56 lat: w tym 34 lat ślubów zakonnych i 26 lat kapłaństwa.

Ks. Ludwik Mroczek

Ludwik Mroczek urodził się w Kętach (Kraków) 11 sierpnia 1905 roku. W 1917 r., po ukończeniu szkoły w Kętach, został przyjęty do Zakładu Salezjańskiego w Oświęcimiu, gdzie ukończył gimnazjum. Nowicjat odbył w Kleczy Dolnej. Ukończył go 7 sierpnia 1922 roku. Śluby wieczyste złożył 14 lipca 1928 r. w Oświęcimiu. Święcenia kapłańskie przyjął 25 czerwca 1933 r. w Przemyślu. Wyświęcony na kapłana, pracował w Oświęcimiu (w 1933), we Lwowie (w 1934), w Przemyślu (w 1934 i 1938/39), w Skawie (w 1936/37), w Częstochowie (w 1939). 22 maja 1941 r., zaraz po zakończeniu odprawiania Mszy św., został aresztowany i wraz z innymi współbraćmi przewieziony do obozu koncentracyjnego w Oświęcimiu. Tu zmarł 5 stycznia 1942 r. Miał 36 lat, 18 lat profesji zakonnej i 8 lat kapłaństwa.

Ks. Jan Świerc

Jan Świerc urodził się w Królewskiej Hucie (obecnie Chorzów, na Górnym Śląsku) 29 kwietnia 1877 roku. Gimnazjum ukończył w Turynie Valsalice. W latach 1897-1898 odbył nowicjat w Ivrei. Tutaj 3 października 1899 r. złożył śluby wieczyste. 6 czerwca 1903 r. przyjął święcenia kapłańskie w Turynie. W 1911 r. został mianowany dyrektorem domu w Krakowie przez ówczesnego Przełożonego Generalnego ks. Pawła Alberę. Od września 1911 r. do kwietnia 1918 r. był dyrektorem Instytutu Lubomirskich w Krakowie. W 1924 r. przez siedem miesięcy był zaangażowany jako misjonarz w Ameryce. Od listopada 1925 r. do października 1934 r. był dyrektorem i proboszczem w Przemyślu. 15 sierpnia 1934 r. został mianowany dyrektorem domu we Lwowie. W lipcu 1938 r. objął stanowisko dyrektora i proboszcza domu przy ul. Konfederackiej 6 w Krakowie na trzy lata 1938-1941. 23 maja 1941 r. został aresztowany przez gestapo wraz z innymi współbraćmi i przewieziony do więzienia na Montelupich. 26 czerwca 1941 r. został przewieziony do obozu koncentracyjnego Auschwitz, gdzie po zaledwie jednym dniu został zamordowany: miał 64 lata, 42 lata profesji zakonnej i 38 lat kapłaństwa.

Ks. Ignacy Dobiasz

Ignacy Dobiasz urodził się w Ciechowicach (Górny Śląsk) 14 stycznia 1880 roku. Po ukończeniu szkoły podstawowej, w maju 1894 r. wyjechał do Włoch, do Turynu Valsalice, aby tam odbyć naukę w gimnazjum. 16 sierpnia 1898 r. wstąpił do nowicjatu salezjańskiego w Ivrei. Śluby wieczyste złożył w San Benigno Canavese 21 września 1903 roku. W latach 1904-1908 ukończył studia filozoficzne i teologiczne w San Benigno Canavese i Foglizzo. 28 czerwca 1908 r. przyjął święcenia kapłańskie w Foglizzo. Następnie powrócił do Polski: prowadził działalność pedagogiczną i duszpasterską w Oświęcimiu (w latach 1908, 1910, 1921 i 1923), w Daszawie (w 1909), w Przemyślu (1912-1914) i w Krakowie (w latach 1916-1920 i w 1922). W 1931 r. przebywał w Warszawie jako wikariusz. W listopadzie 1934 r. udał się do Krakowa, gdzie pozostał jako spowiednik i duszpasterz w parafii. Tutaj został aresztowany wraz z innymi współbraćmi salezjanami 23 maja 1941 roku. Po krótkim pobycie w więzieniu na Montelupich został deportowany do obozu koncentracyjnego w Auschwitz. 27 czerwca 1941 r. zmarł w wyniku złego traktowania i nieludzkiej pracy. Miał 61 lat, 40 lat ślubów i 32 lata kapłaństwa.

Ks. Kazimierz Wojciechowski

Kazimierz Wojciechowski urodził się w Jaśle (Galicja) 16 sierpnia 1904 roku. Osierocony przez ojca w wieku zaledwie pięciu lat, został oddany do instytutu księcia Lubomirskiego w Krakowie. Naukę w gimnazjum rozpoczął w 1916 r. w Zakładzie Salezjańskim w Oświęcimiu. W 1920 r. rozpoczął nowicjat w Kleczy Dolnej. Śluby wieczyste złożył 2 maja 1928 r. w Oświęcimiu. W latach 1924-1925 uczył muzyki i matematyki w Lądzie. 19 maja 1935 r. przyjął święcenia kapłańskie w Krakowie. W latach 1935-1936 przebywał w Daszawie i w Krakowie, gdzie uczył religii oraz został mianowany dyrektorem oratorium i Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży. Sługa Boży został aresztowany w Krakowie 23 maja 1941 r. wraz z innymi współbraćmi salezjanami. 26 czerwca 1941 r. został deportowany do obozu koncentracyjnego Auschwitz, gdzie zginął po zaledwie jednym dniu. Miał 37 lat, 19 ślubów zakonnych i 6 kapłańskich.

Ks. Franciszek Miśka

Franciszek Miśka urodził się w Świerczyńcu (Górny Śląsk) 5 grudnia 1898 roku. Ukończył gimnazjum w Zakładzie Salezjańskim w Oświęcimiu. W 1916 r. wstąpił do nowicjatu w Pleszowie. Profesję wieczystą złożył 25 lipca 1923 r. w Oświęcimiu. Studia teologiczne ukończył w Turynie-Crocetta. Święcenia kapłańskie przyjął 10 lipca 1927 r. w Turynie. Następnie powrócił do Polski. W 1929 r. został mianowany radcą i katechetą w sierocińcu w Przemyślu. W 1931 r. i przez kolejne pięć lat pełnił funkcję dyrektora w Jaciążku. W 1936 r. został mianowany proboszczem parafii w Lądzie. W 1941 r. został dyrektorem domu Synów Maryi i proboszczem lądzkiej parafii. 6 stycznia 1941 r. dom salezjański w Lądzie został zamieniony przez gestapo na więzienie dla księży diecezji włocławskiej i gnieźnieńsko-poznańskiej. Ks. Franciszkowi władze niemieckie powierzyły zadanie utrzymania porządku i opieki nad więźniami. Z nieustalonych powodów był kilkakrotnie przenoszony do Inowrocławia i tam brutalnie torturowany. 30 października 1941 r. Sługa Boży został przewieziony do obozu koncentracyjnego w Dachau (Niemcy). Tu, poddany przymusowej pracy i nieludzkim warunkom życia, zmarł 30 maja 1942 r., w święto Trójcy Przenajświętszej, w obozowym baraku-szpitalu. Miał 43 lata, prawie 25 lat profesji zakonnej i prawie 15 lat kapłaństwa.

Sława świętości i męczeństwa Sług Bożych ks. Jana Świerca i VIII Towarzyszy, choć utrudniona w okresie komunizmu, rozeszła się zaraz po ich śmierci i jest żywa do dziś. Byli uważani za wzorowych kapłanów, oddanych pracy duszpasterskiej i dziełom miłosierdzia, życzliwych, zawsze dyspozycyjnych, zainteresowanych oddawaniem chwały jedynie Bogu, dla którego byli wierni aż do przelania krwi.

W dniu 28 marca 2023 r. Konsultorzy Historyczni Dykasterii ds. Świętych oddali głosy potwierdzające w sprawie *Positio super martyrio* Sług Bożych Jana Świerca i VIII Towarzyszy, Kapłanów Profesów Towarzystwa św. Franciszka Salezego, którzy zginęli in *odium fidei* w nazistowskich obozach zagłady w latach 1941-1942. Modlimy się, aby jak najszybciej zostali wyniesieni do chwały ołtarzy.

Mariafrancesca Oggianu
Współpracownik Salezjańskiej Postulacji Generalnej